NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla specjalnych obszarów ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR	PLH200022
NAZWA OBSZARU	Dolina Górnej Rospudy

ZAWARTOŚĆ

- 1. IDENTYFIKACJA OBSZARU
- 2. POŁOŻENIE OBSZARU
- 3. INFORMACJE PRZYRODNICZE
- 4. OPIS OBSZARU
- 5. STATUS OCHRONY OBSZARU
- 6. POWIĄZANIA OBSZARU
- 7. MAPA OBSZARU

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

Powrót

1.1. Typ	1.2. Kod obszaru
B	PLH200022

1.3. Nazwa obszaru

Dolina Górnej Rospudy

1.4. Data opracowania	1.5. Data aktualizacji
2009-03	2013-10

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Wawelska 52/54 Warszawa 00-922
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2011-03
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	Brak danych

Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	Nie wydano rozporządzenia

2. POŁOŻENIE OBSZARU

Powrót

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna	Szerokość geograficzna
22.6219	54.1639

2.2. Powierzchnia [ha]:

4070.69

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2	Nazwa regionu
PL34	Podlaskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

Powrót

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A|B|C|D	A|B|C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			1221.21		M	A	C	A	A
3160			40.71		M	B	C	A	B
3260			40.71		M	A	C	A	A
6120			40.71		M	B	C	B	B
6210			81.41		M	B	C	A	B
6430			40.71		M	B	C	B	B
6510			122.12		M	C	C	B	C
7110			40.71		M	A	C	B	B
7120			40.71		M	B	C	B	B
7140			40.71		M	B	C	B	B
7230			40.71		M	B	C	B	B
9170			40.71		M	B	C	B	B
91D0			40.71		M	A	C	B	B

91E0			40.71		M	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x" w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x" (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka" (np. na podstawie badań); M = „przeciętna" (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska" (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A|B|C|D	A|B|C		
						Min	Maks		C|R|V|P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	1939	Agrimonia pilosa			p					M	C	B	C	B
A	1188	Bombina bombina			r				P	M	C	A	C	B
A	1188	Bombina bombina			p				C	M	C	A	C	B
M	1337	Castor fiber			p				C	M	C	A	C	C
M	1337	Castor fiber			r				P	M	C	A	C	C
P	1393	Drepanocladus vernicosus			p				R	M	C	B	C	C
P	1903	Liparis loeselii			p	51	100	i		M	C	B	C	C
M	1355	Lutra lutra			p				C	M	C	A	C	C
M	1355	Lutra lutra			r				P	M	C	A	C	C
F	1145	Misgurnus fossilis			r				P	M	C	B	C	B
F	1145	Misgurnus fossilis			p				C	M	C	B	C	B
F	1134	Rhodeus sericeus amarus			r				P	M	C	B	C	B
F	1134	Rhodeus sericeus amarus			p				C	M	C	B	C	B
P	1437	Thesium ebracteatum			p					M	C	B	C	B
A	1166	Triturus cristatus			r				P	M	C	A	C	C
A	1166	Triturus cristatus			p				C	M	C	A	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak".
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x" (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe").
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i

kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. portal referencyjny).

- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka" (np. na podstawie badań); M = „przeciętna" (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska" (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności" musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

Powrót

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	0.56
N23	0.09
N17	16.97
N19	1.42
N16	4.45
N06	19.09
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	43

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Dolina Rospudy położona jest na Poj. Zachodniosuwalskim, w części Poj. Litewskiego graniczącej z Poj. Mazurskim. Pod względem aministracyjnym Dolina Górnej Rospudy leży na obszarze trzech gmin: Filipów, Bakałarzewo i Raczki powiatu suwalskiego w woj. podlaskim. Obszar obejmuje górny odcinek doliny rzeki Rospuda, o bardzo dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, rozciągający się od granicy z woj. warmińsko-mazurskim (źródło) po miejscowość Raczki. Dolina rzeki na całym odcinku ma charakter naturalny. W górnym biegu Rospuda płynie wąskim, krętym korytem z licznymi meandrami, a jej nurt w wielu miejscach przegradzają przewrócone drzewa. Rospuda swoim charakterem przypomina tu rzekę górską o wartkim, szybkim nurcie, kamienistym dnie oraz o wysokich i stromych zboczach doliny. Rzeka przepływa przez szereg (13) jezior typu rynnowego. Brzegi tych jezior, tak jak i zbocza doliny rzeki, pokryte są głównie borami mieszanymi, łęgami i grądami, a także zbiorowiskami nieleśnymi: murawami, łąkami i pastwiskami.
Rzeka Rospuda płynie glacjofluwialną, rynnową doliną wcinającą się głęboko w utwory sandrowe, tworzone przez drobno- i średnoziarniste piaski. Powierzchnię sandru pokrywa miejscami cienka warstwa glin zwałowych lub grubego materiału żwirowego, której obecność interpretowana jest jako ślad oscylacji brzeżnych - krótkotrwałych nasunięć lodowca skandynawskiego na usypany wcześniej sandr (Kondracki 1972). Strome zbocza doliny są w wielu miejscach bardzo silnie porozcinane erozyjnie w wyniku działalności spływających wód deszczowych i roztopowych. Współcześnie mikrorzeźba zboczy kształtowana jest gdzie nie gdzie w warunkach wypasu i wydeptywania przez bydło, co przyczynia się do powstania charakterystycznego, schodkowatego ukształtowania powierzchni stoku.
Młodoglacjalny charakter rzeźby terenu i duża różnorodność siedliskowa, obecność licznych jezior rynnowych i innych typów zbiorników wodnych, a także różnego typu torfowisk wpływają na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe całego obszaru. Rzeka Rospuda niemal na całej swej długości w granicach obszaru reprezentuje siedlisko przyrodnicze 3260, "nizinne i górskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników". Charakterystyczną cechą tego siedliska w północno-wschodniej Polsce, dobrze wyrażoną na terenie ostoi, jest dominacja rdestnicy nawodnej Potamogeton nodosus przy mniejszym udziale włosieniczników, chociaż główny gatunek

charakteryzujący siedlisko, włosienicznik rzeczny Batrachium fluitans, również w Rospudzie występuje. Bardzo liczną populację w wodach ostoi tworzą grzybienie północne Nymphaea candida, gatunek uznany za zagrożony wyginięciem w Polsce. Wody doliny Rospudy to także siedliska dziesięciu gatunków płazów, w tym kumaka nizinnego Bombina bombina i traszki grzebieniastej Triturus cristatus. Występują tu także dwa gatunki ryb wymienione w Załączniku do tzw. Dyrektywy Siedliskowej - piskorz Misgurnus fossilis i różanka Rhodeus sericeus. W dolinie Rospudy dużą populację tworzy bóbr Castor fiber, dość częsta jest także wydra Lutra lutra.
W granicach obszaru znajduje się trzynaście jezior: Rospuda, Wysokie, Kamienne, Rospuda-Filipowskie, Długie, Garbaś, Głębokie, Gatne, Siekierewo, Sumowo, Karasiewek, Okrągłe, Bolesty. Duże powierzchnie w obrębie ostoi zajmują mezo- i eutroficzne jeziora, reprezentujące typowo wykształcone siedlisko 3150-1. Ich brzegi i wody tylko w niektórych miejscach poddawane są niekorzystnym oddziaływaniom związanym z rozwojem zabudowy rekreacyjnej oraz ze spływem zanieczyszczeń związanych z gospodarką rolną lub pochodzących z terenów zabudowanych. Potencjalnie niektóre z jezior obszaru mogą stanowić siedlisko łąk ramienicowych (3140), ale ich występowanie, zróżnicowanie i stan w granicach ostoi wymaga dalszych badań. Kilka dystroficznych zbiorników wodnych (3160) zajmuje niewielką powierzchnię i występuje w rozproszeniu w granicach ostoi.
Zagłębienia bezodpływowe wypełniają torfowiska przejściowe (7140-1), a także torfowiska wysokie, nieleśne (7110-1, 7120) lub z sosnowymi borami bagiennymi (91D0-2). W szerszych partiach doliny wykształcają się alkaliczne torfowiska przepływowe z mechowiskami i zbiorowiskami mszysto-turzycowymi, reprezentujące podtyp 7230-3. Najważniejsze z nich to Bagno Parchacz w okolicach wsi Kamionka Stara i jeziora Okrągłe. Występują tu dwa gatunki roślin, wymienione w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej - sierpowiec błyszczący Drepanocladus vernicosus i lipiennik Loesella Liparis loeselii. Na Bagnie Parchacz, a także w innych częściach ostoi niewielkie stosunkowo powierzchnie zajmują różne postaci sosnowo-brzozowego lasu bagiennego (91D0-6). Nieznaczny udział powierzchniowy w Dolinie Górnej Rospudy mają również borealne świerczyny torfowcowe (91D0-5), których płaty reprezentują siedliska leśne bodaj w najmniejszym stopniu przekształcone przez człowieka na tym obszarze.
Większość lasów w granicach ostoi zajmuje umiarkowanie żyzne siedliska borów mieszanych i lasów mieszanych i cechuje się stosunkowo młodymi drzewostanami zdominowanym przez sosnę i świerka. Występują tu także grądy reprezentujące siedlisko 9170. Wysokimi walorami przyrodniczymi wyróżniają się płaty grądów zboczowych (9170-3), spotykane na stokach doliny oraz łęgi źródliskowe (91E0-4), wykształcające się u ich podnóży. Przy źródliskach tym ostatnim towarzyszą niekiedy ziołorośla (6430-3) z lepiężnikiem Petasites hybridus. Na okrajkach lasów występuje kolejny gatunek z Załącznika II - rzepik szczeciniasty Agrimonia pilosa.
Murawy kserotermiczne (6210-3), jak wszędzie w Polsce północno-wschodniej, występują tu w zubożałej postaci ze względu na suboptymalne warunki klimatyczne. To siedliska o antropogenicznym charakterze, wykształcone na zboczach doliny o ekspozycji południowo-zachodniej w warunkach ekstensywnego wypasu, który, co zasługuje na podkreślenie, do dziś jest utrzymywany. Dzięki wypasowi zbiorowiska murawowe mają, w odróżnieniu od wielu innych regionów Polski, stabilny charakter, a ich perspektywy ochrony są doskonałe. Szczególnie bogate florystycznie płaty muraw znajdują się w okolicach Filipowa, Raczek, Szafranek i Kamionki Starej pod Bakałarzewem. W ich składzie gatunkowym występują m.in. gęsiówka szorstkowłosista Arabis hirsuta, ostrołódka kosmata Oxytropis pilosa, tymotka Boehmera Phleum phleoides, zawilec wilekokwiatowy Anemone sylvestris oraz pięciornik siedmiolistkowy Potentilla heptaphylla, osiągający tu północno-wschodni kres swojego zasięgu w Europie. Na skrajach zadrzewień sosnowych towarzyszących murawom rośnie leniec bezpodkwiatkowy Thesium ebracteatum.
W okolicy Bakałarzewa znajdują się bunkry z okresu II wojny światowej, będące miejscem bytowania nietoperzy, jednak skład gatunkowy chiropterofauny nie był przedmiotem badań. Brak również danych o zróżnicowaniu i bogactwie gatunkowym fauny ptaków na tym obszarze.

4.2. Jakość i znaczenie

Dolina Górnej Rospudy cechuje się bardzo dużą różnorodnością siedlisk (14 typów siedlisk Natura 2000, reprezentowanych w niektórych przypadkach przez kilka podtypów), tak wodnych i mokradłowych, jak i leśnych, a także zajmowanych przez zbiorowiska trawiaste. Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne, torfowiska nieleśne, w tym soligeniczne, lasy i bory bagienne oraz murawy kserotermiczne.
Występują tu stabilne populacje czterech gatunków roślin oraz po dwóch gatunków ryb, płazów i ssaków wymienionych w II Załączniku do Dyrektywy Siedliskowej. Dolina Górnej Rospudy jest także ostoją 14 gatunków

uwzględnionych na Czerwonej Liście Roślin i Grzybów Polski (Mirek i in. 2006) i/lub w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin (Kaśmieraczakowa, Zarzycki 2001), a także 33 gatunków objętych ochroną ścisłą w Polsce lub zagrożonych wyginięciem w regionie północno-wschodnim. Dla lipiennika i sierpowca, obszar jest jedynym terenem występowania w zachodniej części Suwalszczyzny.
Stabilne stosunki wodne, a także warunki funkcjonowania siedlisk oraz populacji roślin i zwierząt, związane m.in. z ekstensywnym użytkowaniem siedlisk antropogenicznych, zapewniają doskonałe perspektywy ich ochrony, Obszar pełni też funkcje korytarza ekologicznego i refugium gatunków związanych z lasami liściastymi i z torfowiskami w rolniczym krajobrazie Pojezierza Zachodniosuwalskiego.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i|o|b]
L	G02.10		i
M	E03.01		i
M	K02.03		o
L	G02.10		o
M	A08		i
M	G01.08		o
M	A08		o
M	G01		i
L	G02.08		i
H	A01		o
L	E03		i
M	A01		i
M	X		b
M	B		o
L	F03.02.03		o
M	E03		o
M	A07		o
L	E01		o
L	A04.03		i
M	D05		i
M	K02		i
L	E01.03		i
L	K04.01		i
M	B01		o
M	G01.08		i
L	F03.02.03		i
M	K01.04		i
M	A02		i
L	A02		o
L	K01.01		i

M	B		i
L	C01.01		i
M	B01		i
L	K02.03		i
M	E03.01		o
L	E01		i
M	G01		o

Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i|o|b]
M	A01		i
M	K01.04		i
M	A03		o
M	X		b
L	K01.01		i
M	A03		i
M	A04		i
M	A04		o

Poziom: H = wysoki, M = sredni, L = niski.
Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,
O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.
i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		0
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

anonymus 2007 Wyniki inwentaryzacji gatunków i siedlisk Natura 2000, wykonanej dla potrzeb Lasów Państwowych materiał niepublikowany

Biereżnoj U. 2008 dane niepublikowane

Chętnicki, W. 2008 materiały niepublikowane

Danowski J. i in. 2003 Program ochrony środowiska powiatu suwalskiego na lata 2004-2012 Zarząd Powiatu w Suwałkach (mscr.)

Matowicka B. 2006, 2008 materiały niepublikowane

Pawlikowski P. 2003-2008 materiały niepublikowane

Tomaszewicz H. 1979 Roślinność wodna i szuwarowa Polski Rozprawy UW, Wydawnictwa UW, Warszawa

WOŁKOWYCKI D. 1998-2008 materiały niepublikowane

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

Powrót

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	0.08	PL04	92.84		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Ruda	+	0.08
PL04	Dolina Rospudy	*	92.84

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

Powrót

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku
Adres:	Polska Dojlidy Fabryczne 23 15-554 Białystok
Adres e-mail:	biuro.bialystok@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

- [ ] Tak
- [ ] Nie, ale jest w przygotowaniu
- [X] Nie

7. MAPA OBSZARU

Powrót

Nr ID INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH200022

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

[X] Tak [ ] Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)